

VADSØ KUNSTFORENING 50 ÅR



Forsidebilde:

Arvid Sveen: **Kamp mot EEC** | Arbeiderkomiteen mot EEC og dyrtid i Troms og Finnmark  
Plakatmaling 1972 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen

# VADSØ KUNSTFORENING 50 ÅR

- HISTORISK TILBAKEBLIKK PÅ  
KUNSTSCENEN I NORDØST

JUBILEUMSUTSTILLING MED KUNSTNERNE  
ARVID SVEEN OG SISSEL SOFIE ZAHL

VADSØ, NOVEMBER 2016

# KJÆRE VADSØ KUNSTFORENING

Gratulerer så masse med jubileet deres.

Det er svært gledelig å registrere at vi i Vadsø kan notere oss at vi har en aktiv kunstforening. En forening som har vist å kunne fornye seg, en forening som har vist at den kan rekruttere nye medlemmer i skarp konkurranse mot mange andre frivillige lag og foreninger i Vadsø. Foreningen har også igjennom mange år satt kunsten på dagsorden og den har vist at den også kan presentere seg og sitt gode arbeide på en fortreffelig måte.

Vadsø kommune er stolt over den flotte foreningen, og føler vel at det også er forsøkt uttrykt gjennom partnerskap og samhandling mellom Vadsø kommune og Vadsø kunstforening igjennom mange år.

Vi håper de neste 50 år blir en like spennende reise, og at kunsten fortsatt blir presentert på den gode måten dere har klart så langt.  
Lykke til med feiringen, den er dere vel unt.

Med vennlig hilsen  
Ordfører Hans-Jacob Bønå



# FORORD

Vadsø kunstforening feirer i år sitt 50 års jubileum. Det er verdt en markering og det vil vi gjøre med en jubileumsutstilling, heftet du nå holder i hånda og en fest for gamle og nye medlemmer. Vadsø kunstforening og jubileumskomiteen har invitert to kunstnere som har vært viktige både for utviklingen av kunstforeningen og som aktive profesjonelle kunstnere. Sissel Sofie Zahl og Arvid Sveen er våre kunstnere til utstillingen *“Vadsø kunstforening 50 år - Et historisk blikk på kunstscenen i nordøst”*.

I heftet vil våre jubileumskunstnere og Vadsø kunstforening bli presentert. Tove Kristiansen, konservator ved Varanger museum avd. Vadsø museum – Ruija kvenmuseum har i artikkelen *“Vadsø kunstforening 50 år”* sett på hvordan kunstforeningen er blitt til og har utviklet seg. Foreningen blir satt i en nordnorsk kontekst i artikkelen *“Den nordnorske kunstscenen – i et perspektiv av Vadsø Kunstforening”* av Eva Skotnes Vikjord, leder i Se Kunst i Nord-Norge.

Vadsø kunstforening har i 50 år sørget for et aktivt og variert tilbud innen visuell kunst til barn, unge og hele befolkningen. Vi har også vært aktive initiativtakere og samarbeidspartnere i grenseoverskridende og utviklende prosjekter. Styret i Vadsø kunstforening ser lyst på foreningens framtid og ønsker seg flere kunstinteresserte medlemmer i de kommende 50 år.

Monica Milch Gebhardt  
Leder, Vadsø kunstforening

# DEN NORDNORSKE KUNSTSCENEN

## – i et perspektiv av Vadsø Kunstforening

Vadsø kunstforening ble etablert for 50 år siden. Som en av 14 kunstforeninger i Nord-Norge, ble den en pioner som den første i Finnmark fylke. Kunstforeningene er de eldste rene institusjoner for billedkunst i Norge. De aller første ble etablert i de største byene mellom 1830-45 som i Christiania, Bergen og Trondheim. Tromsø Kunstforening er den eldste i Nord-Norge og ble først stiftet i 1877, så reetablert i 1924.

Kunstforeningene i Nord-Norge har hatt en viktig posisjon gjennom mange tiår og har vært et godt redskap for å gjøre kunsten tilgjengelig for folk boende i små og store kommuner. I dette historiske perspektivet ser vi at mange av de samme problemstillinger i utvikling av kunstformidling, fortsatt er like aktuelle i dag som det var på 1970-tallet. Samtidig er sentrale endringer også blitt en del av utfordringer i utvikling av de frivillige kunstforeningene. Tidligere var profesjonelle kunstformidlere nærmest fraværende og påvirket derfor at profesjonsgrensene var svake. I dag er faglig kompetanse avgjørende i utvikling av utstillingssteder for visuell kunst.

Å formidle kunst i Nord-Norge, en landsdel med store avstander i en geografi som utgjør halve kongeriket og med lavt befolkningsgrunnlag, er fravær av offentlige institusjoner en stor utfordring. På 1970 tallet var kunsttilbud og utstillinger i Nord-Norge både sporadisk og begrenset. Noe måtte gjøres for å imøtekomme utfordringene.

### **Vadsø Kunstforening i landsdels-sammenheng**

I 1976 tok kunstforeningene i Nord-Norge initiativet til å samarbeide om kunstformidling på tvers av fylkesgrensene. Initiativtakerne var de eksisterende

kunstforeningene i Alta, Bodø, Brønnøysund, Hadsel, Hammerfest, Harstad, Narvik, Mosjøen, Rana, Sortland, Svolvær, Kirkenes, Tromsø og Vadsø. Samorganisasjonen for kunstformidling i Nord-Norge (SKINN) ble opprettet som en paraplyorganisasjon for kunstformidlingen i landsdelen. Formålet var å organisere og fremme kunstformidling i landsdelen, hovedsakelig gjennom å sende kunstutstillinger på turneer og bringe kunsten ut til folk i sitt nærmiljø. Vadsø kunstforening stod sentralt i etableringen av SKINN og hadde ved styreleder Leif Roar Hoftaniska en representant i arbeidsutvalget fra starten av. Kunstforeningen er også i dag 40 år etter etableringen av SKINN, representert både i styret og i programrådet.

### **Den Nordnorske kunstscenen**

Her i Nord-Norge har vi lang tradisjon for samarbeid om kulturfeltet på tvers av fylkesgrensene. Samarbeidet er politisk forankret mellom Nordland, Troms og Finnmark i en felles plan - Strategi for visuell kunst frem mot 2020. Dette ligger til grunn for Den Nordnorske kulturavtalen. Å utvikle gode utstillingssteder for å vise kunst er her et prioritert område. På den nasjonale politiske dagsorden kom den første Stortingsmelding om kunstfeltet i 2012, nr. 23 - Visuell kunst. Det pekes her på at det er spesielt behov for å styrke kunstformidlingen i Nord-Norge. Så langt har dessverre ingen tiltak blitt igangsatt. Årsaken er at de nedfelte satsningene ikke følges opp politisk, hverken nasjonalt eller regionalt. En politisk satsning på lokale utstillingssteder er fremdeles fraværende og problemstillingen er stadig like aktuell.

Sett i landsdelsperspektiv dominerer Tromsø i dag den visuelle kunstscenen. Resultat av satsing på flere ulike nivå på feltet (kunstakademi, kunstmuseum, profilert kunstforening, kunstvitenskap), har bidratt til at byen

har landsdelens fremste kompetansemiljø innen visuell kunst. I Finnmark fylke generelt, står det visuelle kunstfeltet svakt. Pikene på Broen i Kirkenes som ble etablert i 1996, har gjennom sine kunstprosjekter «Border-Crossing Exercises», bygget broer på tvers av landegrenser. I Karasjok er De Samiske samlinger organisert inn under RidduDuottarMuseat i påvente av etablering av et Samisk Kunstmuseum. Flere av museene i fylket har etablert formidling av kunst i sin virksomhet og er viktige arenaer, spesielt for vandretstillinger.

I Nord-Norge er det i dag 18 kunstforeninger og av disse er fire i Finnmark. Det er bare Bodø og Tromsø som har ansatt medarbeidere. De øvrige drives fortsatt på rent frivillig basis. Vadsø kunstforening har som de fleste andre blitt merket av at innsatsen i frivillig arbeid har endret seg over tid. Det stilles større krav til frivillig arbeid ettersom kunstfeltet har endret seg. Å drive kunstformidling handler først og fremst om å skape gode og innsiktsrike møter mellom publikum og kunsten. Gallerirommet hvor kunstmøte skal finne sted må selvsagt være funksjonelt utformet etter visse krav. Men noe av det aller viktigste er at stedet har den faglig kompetanse som skal til for å sikre kvalitet i utstillingsprogrammet og utføre et profesjonelt formidlingsarbeid.

### **Vadsø Kunstforening – frivillig drift av produksjonsscene for visuell kunst**

I så måte står Vadsø kunstforening sterkt i det frivillige landskapet. Dagens styre besitter en faglig kompetanse og er, i lys av nye perspektiver, i stand til å drive den 50 årige kunstforeningen fremover. Blant annet kan kunstforeningen vise til kurator- og samarbeidskompetanse gjennom kunstprosjektet

Artic Being i 2014. Et prosjekt som tar opp i seg det nye i kunsten både i innhold og form og hvor kunsten tematiserer sentrale samfunnsmessige forhold og hvor det offentlige rom som kunstarena tas i bruk. Identitet på tvers av landegrensene i nord ser ut til å utkrystallisere seg som en profil for kunstforeningens innholdsproduksjon. Vadsø Kunstforening har også vært produksjonssted i SKINN turnene Uten Ramme nye rom i 2011 og Arenaoppdrag kunstscenen Nord-Norge-Avtrykk i 2013. Begge disse er utstillingsproduksjoner som stiller langt større krav til visningsstedets kompetanse enn en ordinær vandretstilling.

Det er en realitet at frivillig drift og lokalt forankret kunstformidlingsarbeid er en utfordring. Det er kommunen som må ta hovedansvaret for å sikre kunstopplevelser til befolkningen med kvalitet og faglig profesjonell formidling. Landsdelen preges av visningsrom med varierende støtte og ressurser, hvor de fleste er uten faglig ansatt personale. Graden av profesjonalitet på disse kunstarenaene påvirker i stor grad kvaliteten på kunstopplevelsene befolkningen tilbys.

Vadsø kunstforening kan i lys av sine 50 år som kunstformidler til byens befolkning, endelig besitte et ærverdig lokale i det gamle NRK bygget samlokalisert med museet. Se Kunst i Nord-Norge gratulerer Vadsø Kunstforening og vi ønsker lykke til med videre utvikling av kunstforeningen til et profesjonelt visningssted for Vadsø by og regionen.

Eva Skotnes Vikjord  
Daglig leder i Se Kunst i Nord-Norge

# VADSØ KUNSTFORENING 50 ÅR

Av Tove Kristiansen

konservator ved Varanger museum avd. Vadsø museum – Ruija Kvenmuseum

I år, 2016, kan vi feire Vadsø kunstforening sitt 50 års jubileum. Vi kan også smykke oss med at kunstforeningen i Vadsø ble Finnmarks første kunstforening da den ble opprettet 4. februar 1966. Dette er en milepel takket være et stort dugnadsarbeid. Det overordnede målet for kunstforeningen er å formidle profesjonell kunst gratis til alle. Ved å arrangere utstillinger og kunstaktiviteter, er tanken å øke interessen for kunst og kunsthåndverk i tillegg til å bygge opp en egen kunstsamling i Vadsø. Alt arbeidet baseres på frivillig innsats fra medlemmene.

## «Til forskjønnelse for byen og offentlige bygg»

Vadsø var og er en by med mange kunst- og kulturinteresserte personer. Dette kom tydelig fram da Riksgalleriet viste sine utstillinger. Da de kom til Vadsø, var det ikke bare gode besøkstall, men til og med rekordtall i Finnmark. Flere merket seg denne store interessen for å se kunst, blant annet rektor ved Vadsø realskole, Truls Røe. Sammen med daværende redaktør av Finnmarken, Sverre Nilssen, tok de initiativ til å danne en kunstforening i byen. De hadde tatt kontakt med Oslo kunstforening, og Truls Røe hadde på eget initiativ laget utkast til vedtekter for foreningen. Det første fremstøtet ble gjort med en annonse i Finnmarken der det ble invitert til et møte i bibliotekets studierom. Biblioteket var nok heller ikke tilfeldig valgt. I tillegg til at Sverre Nilssen var styreformann ved biblioteket, var Inger Berset en aktiv kunstinteressert biblioteksjef og forfatter og som senere skulle få en sentral rolle i kunstforeningen. 19 personer møtte opp og foreningen ble etablert. Ni personer ble valgt inn i styret. Truls Røe ble formann, Kari Kobro nestformann, Kristian Berg Nilssen kasserer, Elsa Jonassen sekretær, Johs Helfjord styremedlem og

varamenn Inger Ingvaldsen og Inger Berset. Revisorer ble Knut Kobro og Trygve Jønsen. I løpet av det første året fikk de 53 medlemmer. Kontingenten var 20 kroner for innenbys medlemmer, 15 kroner for medlemmer utenbys og familiekort på 30 kroner. På årsmøtet var det utlodning av to kulltegninger av Ivar Sælø og en kunstbok.



*Rektor Truls Røe, kunstforeningens første formann.  
Foto: Ole Zahl Møller*

For å komme i gang bevilget kommunen 2000 kroner i støtte og Vadsø sildoljefabrikk bidro med 300 kroner. Det ble søkt om penger fra Norsk Kulturfond til innkjøp av nord-norsk kunst og med mål om å lage en permanent kunstsamling i Vadsø. Den første støtten var viktig for byen og ble beskrevet av Finnmarken: «til forskjønnelse for byen og offentlige bygg». (Finnmarken 3/2-1966).

## En kultur-gjenreisning

Etableringen skjedde i siste fase av gjenreisningen av Finnmark. Etter etablering av skoler, boliger og andre bygg, var det nå endelig tid for åndelig påfyll og kulturell virksomhet slik flere aviser kommenterte. Dette ble og sett i sammenheng med at Vadsø var i ferd med å bli etablert som en skoleby, og nettopp hadde fått et gymnas. Truls Røe som både var formann i foreningen og rektor på skolen, var naturligvis opptatt av dette, og foreningen fikk fra første stund et fokus at kunstformidlingen ble rettet mot barn og skoler.

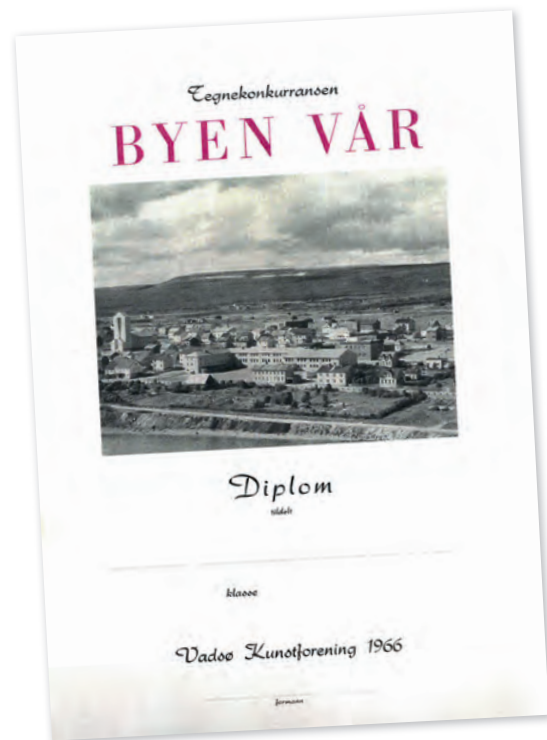
### Den første utstillingen «Mitt kjæreste bilde»

Den første utstillingen ble viktig for å markere den nystartede foreningen. Her ville man inkludere befolkningen ved å oppfordre dem til å komme med det kjæreste bildet de hadde hjemme. Utstillingen «Mitt kjæreste bilde» ble holdt allerede måneden etter at foreningen ble etablert, fra 26. mars til 2. april. 55 arbeider kom inn og besto av malerier, barnetegninger, grafikk og skulpturer. Billedkunstner Ivar Sælø fra Vadsø holdt åpningstalen. Han var dessuten representert i utstillingen med seks bilder. I alt fikk den første utstillingen 342 besøkende. Senere har foreningen hatt flere utstillinger med «Mitt kjæreste bilde» samlet av bilder fra private hjem i Vadsø.

Senere samme året ble det satt opp enda tre utstillinger; Atle Urdals maleriutstilling som viste 40 oljemalerier og den finske utstillingen «Ung Nord-Finsk kunst», hvor blant annet maleren Reidar Särestöniemi, som hadde tilknytning til Vadsø, var representert. Utstillingen varte en uke, og så mye som 367 personer rakk å besøke den. På høsten samme år henvendte en utstilling seg til skolen da det ble utlyst en tegnekonkurranse for elever i barneskolen med tittelen «Slik ser vi byen vår».

Her ble de beste tegningene premiært med diplom og tegnesaker. De premierte tegningene ble senere vist på en egen utstilling. I alt 18 klasser ble med i konkurransen som var et samarbeid med skolen. Senere kom også DKS, Den Kulturelle Skolesekken, som en viktig del av formidlingen til skole og barnehager.

Året etter ble det vist seks utstillinger. De neste årene hadde foreningen stor aktivitet. I tillegg til utstillinger ble det holdt kunstseminar, det var besøk av kunstnere i Vadsø og det ble holdt utlodning av bilder og kunstbøker på årsmøtene. Det ble kjøpt inn kunst til egen samling og det ble gitt kunstgaver til foreningen. Kunstverkene ble i den første tiden stilt ut i biblioteket fordi foreningen manglet lokaler.



Diplom til kunstforeningens tegnekonkurranse 1966



*Landart på Ekkerøystranda. Erik og Lisa Zahl Jonassen fikk hederlig omtale for "Afrikansk maske".  
Foto: Monica Milch Gebhardt*





### «Fylket er knapt til å kjenne igjen»

To år etter skrev Dagbladet at kunstforeningen i Vadsø hadde satt i gang «et skred av kunstinteresse» (Dagbladet, 7/2-68). Ifølge avisa hadde foreningens etablering økt kunstinteressen både i Vadsø og resten av fylket. Sammen med en driftig formann og gode utstillinger, ga dette et puff til etablering av andre kunstforeninger i Finnmark. Under Riksgalleriets utstilling «Norsk kunst II», ble det dannet kunstforeninger i Hammerfest og Kirkenes. Senere kom det også kunstforeninger i Honningsvåg og Alta. Dagbladet siterte reiselederen for Riksgalleriet som fulgte den siste vandretstillingen og merket stor økning på besøkstall, han mente «fylket knapt er til å kjenne igjen».

I 1976, 10 år etter at foreningen ble opprettet, hadde medlemsmassen i Vadsø økt til 150 medlemmer. Dette året ble vedtektene endret til at det skulle opprettes en egen utstillingskomité. Utstillingskomiteen hadde ansvar for å ta imot og sette opp utstillinger. Tidligere medlemmer beskriver denne tiden som en stor forening med mange aktive deltagere.

### Entusiasme og trange kår

Den store optimismen som rådet etter oppstarten av foreningen, ble snart utfordret av tøffe rammebetingelser. Fra første stund var målsettingen å skaffe faste lokaler. Utfordringene som fulgte med lånte lokaler og en anstrengt økonomi, skulle slite på foreningen. En av konsekvensene ble stor utskiftning av medlemmer, særlig blant de som satt i styret og i arbeidskomiteene. Andre kunstforeninger har måttet gi opp under tilsvarende betingelser. Det holdt, men holdt hardt i Vadsø. Allerede på 1970-tallet var det store forskjeller mellom kunstforeninger rundt i landet. Selv om de fleste slet med økonomi, hadde noen foreninger faste lokaler og årlig kommunal økonomisk støtte som kunne være opptil flere hundretusen. De som kom dårligst ut på landsbasis, var kunstforeningene i nord. I tillegg til manglende lokaler, eller midlertidige lokaler og små



*Festivalutstillinger Thor Arne Losnedahl, her med konsert av Ivar Thomassen og band under Varangerfestivalen 2006 i vårt daværende galleri i Vadsø Torg. Foto: Randi Sjølie*

bevilgninger, satte geografien rammer som krevde større fraktutgifter til utstillinger enn det var i resten av landet. Vadsø var ofte sist i rekken når det kom vandreutstillinger, noe som i praksis betydde at når det kom salgsutstillinger, var mange bilder allerede solgt før de kom hit.

Tross utfordringer med lokaler og dårlig økonomi, klarte foreningen å holde oppe et stort medlemstall. I 1981 besto foreningen av et styre på seks personer, to revisorer, femten i utstillingskomité, tre i valgkomité, og en innkjøpskomité bestående av tre personer. Dette året hadde det vært 13 styremøter og ett medlemsmøte. Det året ble det holdt åtte utstillinger i tillegg til at tre planlagte utstillinger måtte avlyses. Til tross for mange deltagere og stor aktivitet, viste årsmøtets protokoll at arbeidssituasjonen i kunstforeningen slet på styremedlemmene og førte til store utskiftninger. Kulturmidlene fra kommunen hadde blitt redusert årlig og det ble vanskelig å holde innsatsen oppe. Fra 1982 til 1985 var foreningen uten styre og aktivitet. I 1985 ble det opprettet et nytt interimsstyre som fikk i gang en ny utstilling som ga en ny gnist til foreningen.

## Samarbeidspartnere

Det meldte seg tidlig et behov for et støttenettverk. Mange kunstforeninger rundt i landet slet med tilsvarende vilkår, og i nord ble det også særskilte behov for blant annet koordinering av vandreutstillinger.

### Norske kunstforeninger

Norske kunstforeningers landsforbund, NKLK, som i dag heter Norske kunstforeninger, er en landsdekkende paraplyorganisasjon for kunstforeninger. Forbundet skal ivareta medlemsforeningenes interesser med blant annet kompetanseheving og utvikling, bedre rammebetingelser, tilrettelegging, støtte og rådgivning. Norske Kunstforeninger arrangerer kurs og seminarer, tilbyr vandreutstillinger, og har nær kontakt med offentlige myndigheter og relevante samarbeidspartnere. Foreningen har egne støtteordninger for frakt, prosjekter og utstyr som skal sikre at kunstforeningene

kan tilby publikum kunstopplevelser uavhengig av hvor i landet man bor. Dagens organisasjon ble opprettet i 1977, og er en nyetablering av det tidligere «Norske kunstforeningers landsforbund» fra 1934, som i 1949 måtte nedlegges på grunn av dårlig økonomi. Da den nye organisasjonen ble opprettet i 1977, var grunnlaget for den nye organisasjonen erfaringer fra kunstforeningssamarbeid i Akershus og Nord-Norge.

### SKINN

SKINN, «Se Kunst i Nord-Norge», heter nå SE KUNST og feirer i år 40-års jubileum. Organisasjonen er et koordinerende ledd for kunstforeninger og planlegger og formidler utstillinger i landsdelen. Foreningen ble opprettet etter initiativ fra Nordnorsk kulturråd. I tillegg til å tilrettelegge for utstillinger i regionen, skulle foreningen bidra til å utvikle bedre visningsarenaer for kunstnere i nord samt gi bedre inntektsmuligheter. Fram til 1990-tallet ble også nordnorske kunstnere prioritert. I dag er SKINN en nettverksbasert formidlingsinstitusjon i Nord-Norge med administrasjon i Bodø. SKINN ble første gang etablert i 1969-70, men slet med pengemangel og ble lagt ned igjen. Da organisasjonen ble gjenopprettet i 1976, var leder i Vadsø kunstforening Leif Roar Hoftaniska, sentral i etableringen av SKINN.

### Mange lokale krefter

Lokale ressurser, både lag og foreninger og kulturinstitusjoner i byen, har naturligvis hele veien vært viktige samarbeidspartnere. Biblioteket var fra første stund en viktig støttespiller for kunstforeningen da stiftelsesmøtet ble holdt her. I den første tiden hadde kunstforeningen lagerrom her, og kunne stille ut mindre utstillinger. Møter og utstillinger har vært holdt på biblioteket og på museet i Vadsø. I tillegg var det samarbeid med foreninger som filmklubb, fotoklubb, samisk forening, Vadsø trekkspillklubb, Omsåkor, Vadsø mannssangforening, kulturskolen og Folkeakademiet i Vadsø. Det var naturlig samarbeid som utfylte hverandre. Eksempelvis hadde Folkeakademiet som mål å drive folkeopplysnings- og kulturarbeid samt tilpasse seg det eksisterende kulturliv og behovet lokalt. Foreningen var i drift i Vadsø fram til 1994.



Et viktig tilbud for kunstnere er Finnmark fylkeskommunes gjesteatelier i gamle Dahl-gården i Vadsø. Her kan kunstnere søke om opphold og produsere sin utstilling i lokalene. Kunstforeningen hadde fra 2002 et samarbeid med fylkeskommunen som besto i å ha kontakt med kunstnerne, ordne invitasjoner og vernissager ved utstillinger. Samarbeidet opphørte i 2010, da fylkeskommunen sa opp avtalen av økonomiske grunner. Samarbeidet ble opprettet på ny i 2012 da foreningen fikk i oppgave å arrangere utstillinger. I 2015 var kunstforeningen produsent for utstillingen som markerte atelierets 15 års-jubileum. I dag er det igjen et samarbeid i forbindelse med det nystartede kunstprosjektet «Kven Connection» som er initiert av Vadsø museum-Ruija

kvenmuseum i samarbeid med Art Promotion Centre, Lapland, i dag kalt Taike, i Rovaniemi. Prosjektet er temabasert der kunstnere ser på kvensk tradisjon i sammenheng med moderne kunst, transnasjonale identiteter og kulturminner.

Varangerfestivalen er en annen viktig lokal samarbeidspartner. Jazzfestivalen samler årlig et stort festivalpublikum i byen og lager en ramme i byen på en tid som syder av folk og aktiviteter. Her har Vadsø kunstforening hatt en aktiv rolle siden festivalen ble opprettet i 1982. Da ble det bestemt at festivalen skulle ha en kunstplakat. Første året ble denne laget av Arvid Sveen, som



Fra AIR Barents prosjektet "Activating Narratives - Stories of time and space" i Vadsø 2016. Kunstner Ekaterina Golubina. Foto: Ingerid Jordal



også i 2002 lagde plakat til 20-års jubileet. Senere ble samarbeidet utvidet med egen festivalkunstner som hadde utstilling i tillegg til å lage plakat. I flere år var festivalutstillingen samlet på samme sted som billettsalget til festivalen, noe som selvsagt ga god tilgjengelighet og gode besøkstall. Siden 2013 har samarbeidet tatt form av «kunst i uterom». Hele byen har vært i bruk, fra byens husvegger til årets kunstprosjekt i 2016, som inneholdt lydvandring, trykkeworkshop og interaktive skulpturer. Prosjektet var et AIR Baretts prosjekt kalt «Activating Narratives - Stories of time and Space» av kunstnerne Margrethe Iren Pettersen fra Norge og Ekaterina Golubina fra Russland.

I 2014 ble det etablert et lokalt nettverk med andre kulturbedrifter i byen med felles «kultur frokost». Initiativet ble tatt av kunstforeningens nåværende leder Monica Milch Gebhardt, leder av kulturskolen Sissel Myhre og leder av Formidlingskraft AS Torill Olsen. Alle kulturorganisasjoner, enkeltforetak og kunstnere ble invitert til et frokostmøte en gang i måneden, hvor en kunne bli kjent med hverandre og hverandres arbeidssteder. Møtene ble fordelt på de ulike arbeidsplassene og ble holdt på et uformelt vis med medbrakt niste mens vertskapet kokte kaffe.

## Bredt spenn

Kunstforeningen i Vadsø har hatt et stort og bredt utvalg av kunst der alle kunstuttrykk har blitt vist. Kunstnere fra inn- og utland har også vært godt representert. Særlig var det viktig å kunne vise kunst fra Finnmark. Som vedtektene understreker, er formålet å fremme kunstinteresse og forståelse og støtte nord-norsk kunst. Fra første stund var det et variert spekter av maleri; olje, akvarell, foto, grafikk, billedvev, samisk doudji, performance og videokunst. Tidene endres, og sett med nåtids øyne, er det kanskje ikke selvsagt å forstå alle radikale grep som også ble gjort fra tidligere tider. Både hverdagsdesign, brukskunst og batikk var ikke selvsagte kunstformer, men ble også dratt fram av kunstforeningen gjennom ulike utstillinger og seminarer. I 1976 ble det blant annet arrangert dukketeaterkurs med Reidun Aune som instruktør. I 2011 ble det stilt ut pepperkakehus i vinduet til restauranten Indigo i Tollbugata. Her hadde alle barnehagene i Vadsø laget pepperkakehus av sin barnehage. Utstillingen var et samarbeid med Kulturukekomiteen, barnehagene og Indigo restaurant. En tilsvarende utstilling ble senere laget på biblioteket i Vadsø. I 2012 ble det for første gang arrangert Naturkunst/ LandArt på Ekkerøy. Her ble den store





hvite sandstranda brukt som et lerret for aktiviteter for voksne og barn. Tiltaket har vært et samarbeid med Barnas Turlag og kulturskolen. Dette har senere blitt en fast årlig aktivitet.

### Hovig i Nord

Arkitektur er en kunstform som er rundt oss i våre omgivelser, men har likevel blitt oppfattet som vanskelig og utilgjengelig. I 2011 viste kunstforeningen fotoutstillingen «Hovig i nord» produsert av Norske kunstforeninger. Utstillingen viste bygg av gjenreisningsarkitekt Jan Inge Hovig som blant annet er kjent for å ha tegnet Tromsdalen kirke og Ishavskatedralen i Tromsø. Fotografene Bent Raanes Sørensen og Sarah Cameron Sørensen viste foto av noen av byggverkene til Hovig, eksteriører og interiører, i tillegg til at det ble vist en dokumentarfilm om Hovig. Et av målene med utstillingen var å vise arkitektur og å kunne knytte denne til lokale forhold. I tillegg til at Vadsø har gjenreisningsarkitektur i byens sentrum, har vi også et hus i ytrebyen som er tegnet

av Hovig. Utstillingen ble kombinert med arkitekturvandring i Vadsø med styremedlem og arkitekt Randi Sjølie.

### En flash-mob i Vadsø: Verdens største kongekrabbe

I oktober 2012 var kunstforeningen med på å organisere en «flash-mob» i Vadsø, der målet var å samle en gruppe mennesker for å utføre en felles handling. Hele Vadsøs befolkning ble invitert til Ørtangen for å danne en form som en stor kongekrabbe. Siden kongekrabben er en viktig råvare i fjorden og blir fisket i Vadsø, var prosjektet en del av å forankre lokal kultur i Vadsø. Skoler, barnehager og små og store arbeidsplasser ble mobilisert. Nærbutikkene bidro med boller og bananer som ble delt ut. Fra en heisekran kunne fotograf Knut Åserud fovevige hele krabben som ble tegnet og markert med pinner av styremedlem Randi Sjølie før folk stilte seg i krabbeformasjon. Prosjektet var et samarbeid med Kongekrabbefestivalen i Vadsø og nesten 1000 vadsøværingene deltok.

*Verdens største kongekrabbe i Vadsø. Foto: Knut Åserud*







Arctic Being 2014 med Elena Chernyshovas serie fra Norilsk  
-en ekstremt forurenset by i Sibir.  
Bildet vi ser på her, henger på Vadsø Rådhus. Foto: Ingerid Jordal



## Gjenbrukssnekkeri

I desember 2015 kom utstillingen «Avtrykk/ jeg flytter ut» som var en installasjon med gjenbrukssnekkeri av Geir Backe Altern fra kunstakademiet i Tromsø. I samarbeid med DKS, ble det laget en installasjon i Tollbugt. Tema var begrensninger, muligheter, arkitektur og natur. Kunstnerens arbeid med «stedsspesifikt snekkeri» lot planker, skruer, tau, noe eget og noe fra stedet bestemme retningen inn i prosjektet. Tilbudet var til byens 1. og 9.-klassinger. Utstillingen var i regi av SE KUNST.

## 2013-2015 Arctic Being

Arctic Being var et tre-årig prosjekt i perioden 2013-2015 og var et samarbeid med Varangerfestivalen. Her ble tre fotografer invitert til å sette fokus på arktisk liv gjennom utendørs utstilling og workshop. Hvert år hadde et hovedfokus; ungdom i Finnmark, miljø i Sibir og perspektiv fra fiskerinæring i Alaska. De tre inviterte kunstnerne var Andrea Gjestvang fra Norge, Elena Chernyshova fra Russland og Corey Arnold fra USA. I tillegg til utstilling i kunstforeningens lokaler, ble det satt opp bilder i storskala på husvegger i byen. Deretter fikk byens befolkning delta i workshop der resultatene ble vist i kunstforeningens lokaler.

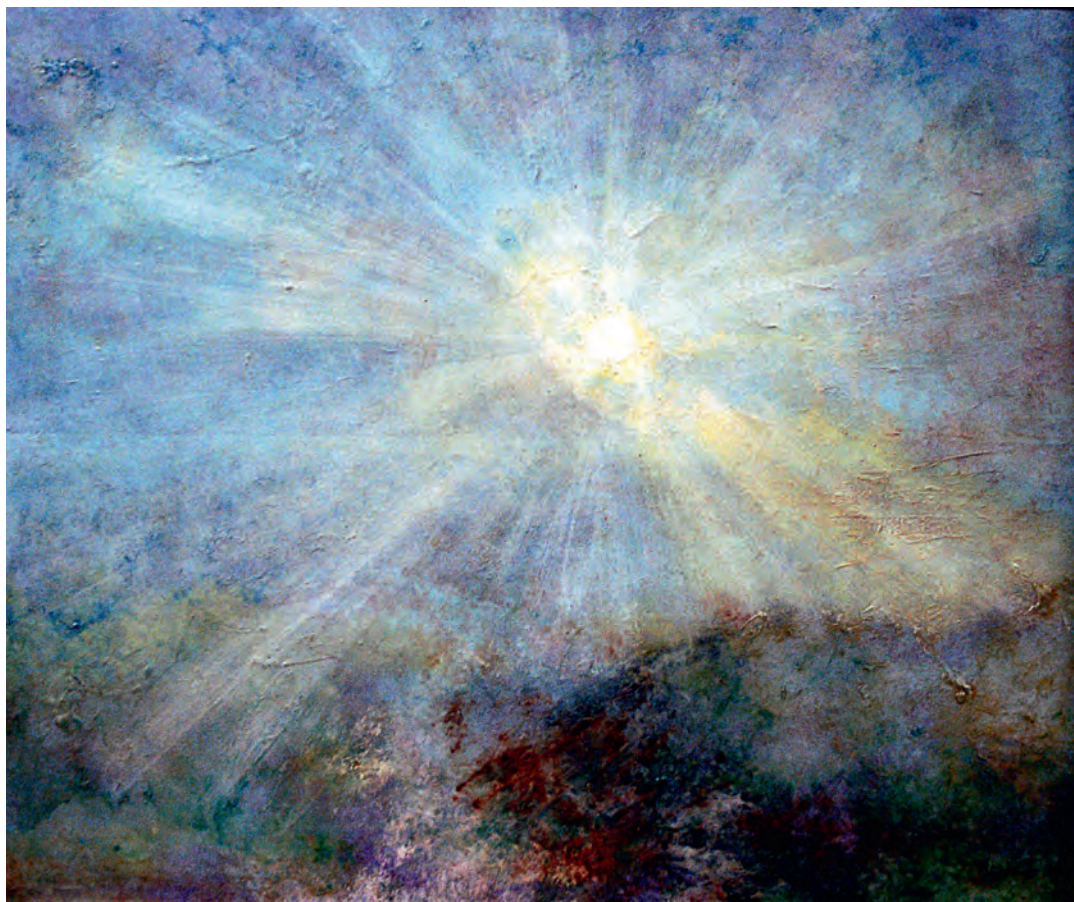
*Geir Backe Alterns "stedsspesifikke snekkeri" med badstubbygg og akebane var populær blant byens 1. klassinger. Foto: Randi Sjølie*



## Kunstsamlingen

Allerede fra foreningen ble etablert, var innkjøp av kunst en viktig del av virksomheten. Fra de første årene ble det jevnlig kjøpt inn kunst fra de ulike salgstillingene kunstforeningen hadde. Noe av dette ble loddet ut under kunstlotteri på årsmøter. Stram økonomi la imidlertid føringer for kunstinnkjøp. De første endringene av vedtektene endret på nettopp denne regelen. Pr i dag består kunstforeningens samling av 35 bilder som er samlet av kunstforeningens styre. Samlingen består av maleri, olje, akvarell, grafikk, plakater,

tegninger, keramikk og billedvev, av kunstnere som Sissel Sofie Arntzen Zahl, Arvid Sveen, Bjarne Holst, Josef Halse, Kåre Espolin Johnsen, Elsa Montell-Saanio. I mange år ble samlingen lånt ut i forbindelse med bibliotekets artotek. I 2004 ble samlingen restaurert med nye rammer og passepartout og bildene er avfotografert.



*Bjarne Holst: Morgensol. Olje, 66x56 cm. Fra Vadsø kunstforenings samling*





*Yvonne Hjerting: Februar i Lofoten. Grafikk, 51x46 cm. 1972. Fra Vadsø kunstforenings samling.*



Det var rundt 90 besøkende på utstillingsåpningen på Nordnorsken 2015.  
Kan det være ny publikumsrekord? Foto: Cecilie Johansen



FUFF utstillingsåpning fredag 27. november 2015. Vadsø skolekorps satte stemningen med dramatisk musikk. Kunstnerne Yvonne Normannstad og Ingerid Jordal fortalte om sine verk og sitt miljøengasjement.  
Foto: Monica Milch Gebhardt





## Lokaler – fast adresse postboks 165

Et stort og viktig mål fra første dag har vært tilgang på egnede utstillingslokaler. Dette ble et gjennomgangstema på styre- og årsmøter gjennom årenes løp, og noe som skulle tære på dugnadsinnsatsen. Foreningen har hatt utstillinger i 23 ulike lokaler siden den ble opprettet:

Bibliotekets studierom (biblioteket i Samfunnshuset) 1966; Barnebiblioteket i Sentrum skole; Samfunns- husets festsal; Gymnasbyggets festsal; Losjelokalet i Havnegata; Vadsø hotell; Kirkegata 19 ( tidligere Gunnar Bjerks butikk); Esbensengården; Arvid Sveens atelier (Dahl-gården, i dag fylkesatelieret); Fylkeshusets foyer; Finnmark fylkesbibliotek/ Vadsø bibliotek; Hermetikken næringshage, Tollbugata 7; Vårbrudd, hovedsalen og 2. etg.; Vadsø torg, Tollbugata 11 (nå Expert-butikk); Vadsø torg, Tollbugata 11 (nå Frivillighetssentralen); Kirkegata 16 (i dag hobbybutikk); Kirkegata 16 (tidligere kafe); Tollbugata 12 (Indigo restaurant); Kjeldsenbruket på Ekkerøy (museets anlegg); Hermetikken næringshage, Tollbugata 16; W. Andersensgt. 6 (tidligere postkontor); Grensen 1, Vadsø museum (gamle NRK-bygget) 2016.

Flyttingen mellom lånte og leide lokale, betydde flytting med tungt og ukurant utstyr. Utskiftningen i styret og utstillingskomiteen ble stor da folk ikke orket å holde på under disse vilkårene.

Kunstforeningen har flere ganger inngått partnerskaps- avtale med kommunen. Dessverre har avtalene strandet, på grunn av økonomi eller at lokalene skulle brukes av andre. Mange av lokalene har ofte vært for små og har ikke kunnet ta imot større utstillinger.

Gjennomgående har de fleste lokaler vært beregnet på annet bruk enn utstillinger. Kunsten måtte konkurrere med alt fra store vinduer til korpsøvelser, bingo og fest.

Det eneste faste punkt i kunstforeningens 50-årige historie, var postboks 165. Denne ble sagt opp i 2015, da kunstforeningen fikk en ny partnerskapsavtale med kommunen om tilskudd på 20.000,- for tre år. Forenin- gen har i dag adresse Grensen 1 i Vadsø.

## Avslutning

Foreningen har vist både vitalitet og overlevelsessevne. Flere generasjoner barn og voksne i byen har nå tilbud om å oppleve profesjonell kunst i egen by. Foreningen har fått partnerskapsavtale med kommunen. Men hvor- dan viser man kunstnerisk verdiskapning i en tallstyrt verden? Det er i det store bildet kunst utvikles og setter spor. Et rikt kunstliv skaper liv og næring i en by. Det er det byen smykker seg med når det kommer besøk og det er det som gir inspirasjon og åndelig liv.

Det er også kulturtilbudene som betyr noe når ungdom som har flyttet ut, vurderer å komme tilbake, det viser at noe skjer i byen. Vi håper kunstforeningen fortsetter å gi et rikt supplement til by og bygd. Gratulerer med jubileet!

### Kilder:

- Vadsø kunstforenings arkiv, Finnmark Fylkesbibliotek, 1964-1981
- Vadsø kunstforenings arkiv, oppbevart hos foreningen
- Avisutklipp fra Finnmarken, Lofotposten, Aftenposten, Dagbladet 1964-1980
- Samtaler med Randi Sjølie og Thorbjørn Nordgård.

# ARVID SVEEN

Arvid Sveen, født i 1944 er billedkunstner, fotograf, grafisk formgiver og forfatter. Han er utdannet arkitekt fra NTH i 1970, men har siden 1978 arbeidet som billedkunstner og fotograf. Han debuterte med utstillingen «tegninger» på Frysja i Oslo i 1971. I årene fra 1971 til 2000 bodde han i Vadsø og bidro til å sette sitt preg på et lite, men aktivt kunstmiljø i byen.

På 1970-tallet blomstret motkulturelle bevegelser og viktige samfunnsmessige kamper utspilte seg. På dagsorden stod blant annet spørsmål om norsk medlemskap i EEC, utbyggingen av Alta-Kautokeinovassdraget og samisk rettighetskamp, miljøspørsmål og distriktenes posisjon i samfunnet. Dette førte til stort engasjement på det politiske og kulturelle feltet, der plakater ble tatt i bruk som et viktig format med nye estetiske og innholdsmessige uttrykk. Gjennom en lang rekke plakater var Arvid Sveen med på å gi visuell form til tidens viktige spørsmål. Dette er en del av hans produksjon kunstforeningen ønsker å stille ut for å markere sitt jubileum.

Sveen har utformet en rekke kommunevåpner og logoer, blant annet Vadsø kunstforenings logo. I januar 2012 donerte Sveen 72 av sine plakater til Nasjonalbiblioteket, som betrakter dette som en verdifull samfunnsdokumentasjon for sin samtid.



Foto: Rudi Cayers

## CV i utvalg:

**Medlem:** NBK Norske Billedkunstnere, NNBK Nordnorske Billedkunstnere, FFF Forbundet Frie Fotografer, GRAFILL Norsk organisasjon for visuell kommunikasjon, NFF Norsk fag-litterær forfatter- og oversetterforening // **Separatutstillinger:** Norge, Sverige, Finland, Danmark, Færøyene // **Kollektivutstillinger:** Norge, Sverige, Finland, Danmark, Russland/ Sovjetunionen, USA, Belgia, Alaska // **Innkjøp samlinger:** Nordnorsk Kunstmuseum, Norsk Kulturråd, Kuttuurihistoriallinen Museo og Kemi Art Museum, Kemi, Finland, De Samiske Samlinger, Karasjok, Sparebank 1 Nord-Norges Kunststiftelse, Tromsø // **Offentlige utsmykkingsoppdrag:** Troll forskningsstasjon Antarktisk, Gjøvik, Bodø, Oslo, Vardø, Finnfjordbotn, Tromsø, Målselv // **Priser:** Finnmark Fylkeskommunes Kulturpris 2004, Årets Vadsøværing 2001 // **Premiering i konkurranser:** Plakat Norsk Kulturminneråd, plakat Hålogaland Teater, barnebokidé Norsk Barnebokforum, logo Høgskolen i Finnmark, Nordnorsk Kunstmuseum, Harstad Kulturhus, kommunevåpen for flere kommuner // **Stipend:** Statens garantiinntekt for kunstnere, Statens reise og studie-stipend, Utstillings-stipend Norsk Kulturråd, Billedkunstnernes vederlagsfond, Statens Arbeidsstipend // **Kunstkonsulent for offentlige bygg:** Tromsø (2), Kirkenes (2), Grensekontrollen Norge - Russland, Storskog (2), Longyearbyen (3), Hammerfest, Vadsø // **Annen kunstnerisk virksomhet:** Utforming 52 kommunevåpen, SEAS Internasjonale Kunstfestival, installasjon Tromsø, «Reise ved hav», billedfortelling med musikk Frode Alnæs, Nordkapp, Videoinstallasjonen "TIND": Tromsø og Kuusamo, fjernsynsprogram NRK: "Mørketid" og "Steinlandet" // **Bøker og publikasjoner:** "Labyrinter", UiT 2015, "Tinden, portretter/ portraits" 2006, «Mytisk Landskap» 2003, «Vakre Varanger» 2000, «Helleristninger Alta» 1996, «En stein til Gudenes ære» 1996, illustrasjon Laila Stien: «Ole P» 1990, tegning, foto og billedredaksjon Einar Niemi: Vadsøs Historie 1983, Magnar Mikkelsen med flere: «Sånt e livet», Bilder fra Finnmark 1978.



# JARRAGAKK

*Jarragakk* | Studenter-uke, revyplakat Studentersamfunnet i Trondheim | 1.premie konkurranse  
Tusj/plakatmaling/collage 1967 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen





NORDLAND  
**Musikkfestuke**

HORISONTER

26. juli - 4. august 2002

[www.nordland-musikkfestuke.no](http://www.nordland-musikkfestuke.no)

**Billetsalg:**  
Bodø Kulturhus - Telefon 75 54 90 10 | Faks 75 54 90 11 | epost: kultur@bodokulturhus.no  
Sundem Libris - Koch i Glasshuset - Telefon 75 54 97 00 Faks 75 54 97 01  
Internett: [www.bodokulturhus.no](http://www.bodokulturhus.no) eller [www.nordland-musikkfestuke.no](http://www.nordland-musikkfestuke.no)

**Nordland**

**BODØ**  
KOMMUNE

SpareBank 1 Nord-Norge

Nordland  
fylkeskommune

SJØHUS  
KULTURRÅD

Radisson  
HOTEL BODØ

*Nordland Musikkfestuke, Bodø* | Festivalplakat, tema Horisonter | Fotografi/montasje 2002  
Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen



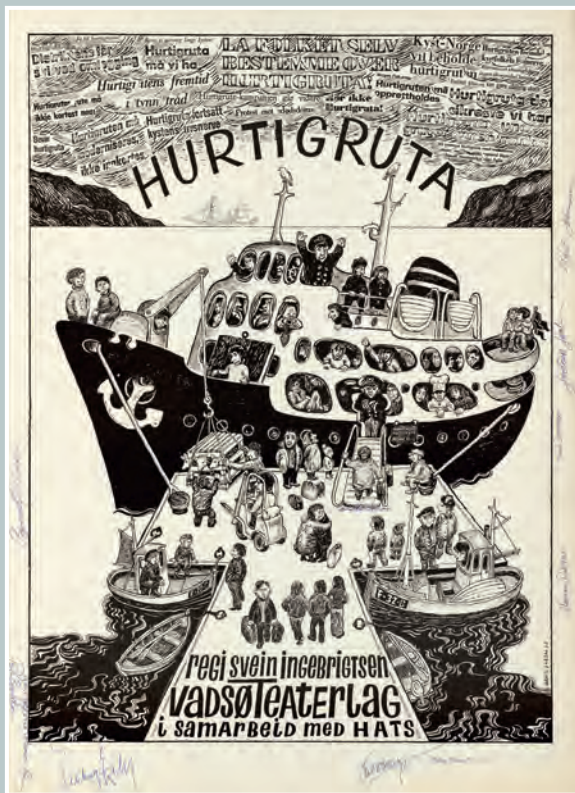
*Vadsø by 150 år* | Jubileumspakat Vadsø Kommune 1833–1983  
Gouache/tegning 1983 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen





*Samisk framtid* | Plakat for Romssa Samid Særvi/Tromsø Sameforening | Gouache/tegning 1980  
 Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen





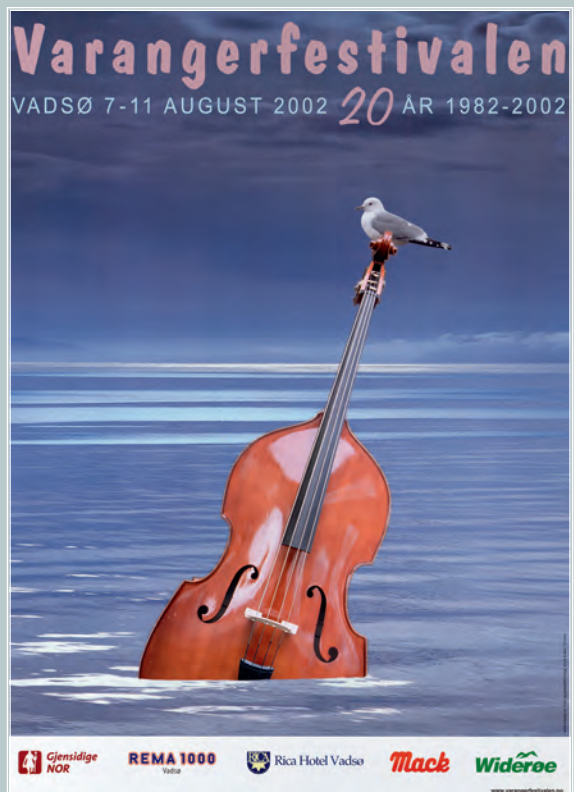
*Hurtigruta* | Vadsø Teaterlag. Egenprodusert teater i samarbeid med HATS  
Tusj 1977 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen



*Kranes Konditori* | Hålogaland Teater 15 år/Cora Sandel  
1.premie konkurranse | Acryl 1986 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen



*Uten fortid, ingen framtid* | Statens Kulturminneråd, Oslo/  
2. premie i konkurranse | Acryl 1992 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen



*Varangerfestivalen* | 20 års jubileum, Vadsø  
Fotografi/montasje 2002 | Nasjonalbiblioteket, Plakatsamlingen

# SISSEL SOFIE ZAHL

Sissel Sofie Zahl er født i Vadsø i 1946. Hun er selvlært billedkunstner uten noen formell utdanning, men har gjennomført et gjestestudentopphold ved Kunsthøgskolen i Trondheim. Hun har vært aktiv kunstner siden 1970-tallet, og hennes bilder er innkjøpt av mange offentlige instanser. Zahl har hatt en rekke separatutstillinger og også deltatt på utstillinger med andre, blant annet i Oslo kunstforening, miljøer på Nordkalotten og Festspillene i Nord-Norge. Hun har også engasjert seg i kunstmiljøet i Vadsø og Finnmark på 1980 og 90-tallet og er blant annet medlem av Samisk kunstnerforbund og Nordnorske bildende kunstnere.

Zahl er inspirert av finnmarksnaturen i sin kunst og mange av hennes bilder bærer preg av det.



Foto: Harry Johansen

## CV i utvalg:

**Medlem:** NBK Norske Billedkunstnere, SDS Samiske kunstneres forbund, NNBK Nordnorske Billedkunstnere // **Separatutstillinger:** Vadsø, Kirkenes, Trondheim, Bodø, Hammerfest, Karasjok, Harstad, Tromsø, Rakkestad // **Kollektivutstillinger:** Nordnorsken (1972, 1975, 1977, 1981), Høstutstillingen (1977, 1990), ellers utstillinger i Norge, Sverige, Finland, Danmark og Russland // **Innkjøp samlinger:** Norsk Kulturråd, Samisk Kulturråd, Sametinget, Arts from the Arctic, Finnmark og Troms fylkeskommuner, Sykehuset Tromsø // **Offentlige utsmykkingsoppdrag:** Hammerfest sykehus, Alta Bataljon, Reindriftsadministrasjonen i Troms, Ofoten sykehjem Ankenesstrand, Finnmark sykepleierhøyskole, Trondenes fort, Storskog grensestasjon // **Stipend:** Statens etableringsstipend, Stantens reise og studiestipend (1989, 1994) Billedkunstnernes vederlagsfond, Statens Materialstipend, Finnmark fylkeskommunes kulturstipend, Samiske kunstnere og forfatters vederlagsfond // **Kunstnerisk konsulent:** Har vært kunstnerisk konsulent på flere offentlige bygg. Utviklet prosjektet Kunst i Øst-Finnmark etter oppdrag fra Øst-Finnmark regionråd // **Verv:** Styremedlem flere perioder i NNBK og SDS, leder i SDSs kunstneriske råd 1991/92.



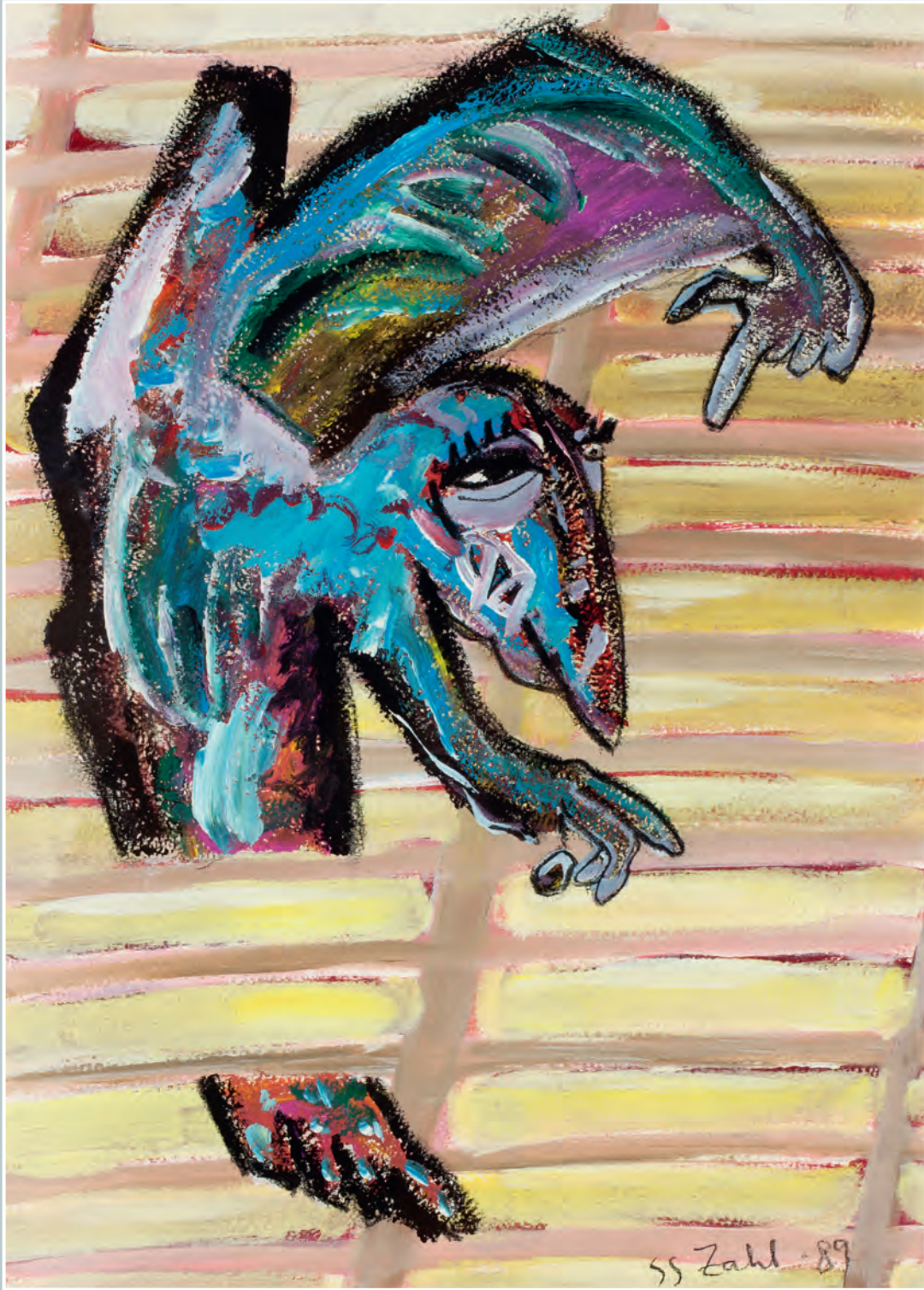


*Madonna 1992 | Acryl på ingres papir*



Roma 1989 | Acryl på ingres papir





*Persiennespilleren 1999 | Acryl på ingres papir*



*Sodoma og Gomorra 1993 | Acryl/kullstift på ingres papir*





*Fuglen 2015 | Olje på pannå*

# TUSEN TAKK

- uten dere hadde vi ikke fått det til!

Vadsø kunstforening er basert på frivillig innsats, og i årenes løp er det blitt lagt ned utallige dugnadstimer for å sørge for et aktivt og variert utstillingstilbud til Vadsø bys befolkning. Tusen takk, gamle og nye frivillige, til næringsliv og kulturliv.

I anledning jubileumsutstillingen vil vi spesielt takke jubileumskomiteen, som har bestått av Reidun Laura Andreassen, Ester Niemi, Mette Birkeland, Runhild Sjølie Sveen og Randi Sjølie. Takk til lokale bidragsytere, Vadsø kommune og Varanger museum avd Vadsø museum – Ruija kvenmuseum. Takk til støttespillere som Kulturrådet og Norske kunstforeninger.

Og sist men ikke minst, takk til kunstnerne Arvid Sveen og Sissel Sofie Zahl.



KULTURRÅDET  
Arts Council  
Norway







**Vadsø kunstforening**

Grensen 1, 9800 Vadsø | [vadsokunst@gmail.com](mailto:vadsokunst@gmail.com) | [www.facebook.com/vadsokunst/](http://www.facebook.com/vadsokunst/)  
Instagram: Vadsokunst